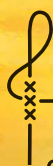

Matte Saulle

Koormuziek
aan de Oostzee

AMSTERDAMSE

CANTORIJ

o.l.v. Felix van den Hombergh

Vrijdag 24 juni 20.15 uur
Dorpskerk **Abcoude**

Zondag 26 juni 15.15 uur
Waalse Kerk **Amsterdam**

Mate Saulę

Vytautas Miškinis (*1954)

Dum medium silentium

Krzysztof Penderecki (*1933)

Veni creator

INTERMEZZO: Alfonsas Mikulkis (1909-1983)

Lietuvos giruže

Jonas Švedas (1908-1971)

Prelude

Pēteris Vasks (*1946)

Māte Saule

Maija Einfelde (*1939)

Pie zemes tālās, deel IV

PAUZE

Raimonda Skabeikaitė (*1991)

Lydint tekancią saulę

Henryk Mikołaj Górecki (1933-2010)

Trzy kołyszanki (op. 49)

1. Uśnijże mi, uśnij
2. Kołyszże się kołysz
3. Nie piej, kurku, nie piej

Pärt Uusberg (*1986)

Õhtu ilu

INTERMEZZO: Kristina Kuprytė

Beauštanti aušrelė

Veljo Tormis (*1930)

Raua needmine

UITVOERENDEN

Felix van den Hombergh

Dirigent Felix van den Hombergh (1966) groeide op met musiceren: viool, piano en zingen in het koor van de kathedraal van Haarlem. Op het conservatorium studeerde hij fagot bij Johan Steinmann in Den Haag en koördirectie bij Barend Schuurman in Rotterdam.

Zijn huidige werkzaamheden omvatten, naast de Amsterdamse Cantorij, het kamerkoor Douce Memoire in Haarlem, Coro Encanto in Amsterdam en het, door hemzelf opgerichte, Haarlemse Projectkoor 023. Verder dirigeert hij op projectbasis diverse gezelschappen, zoals Vocaal Ensemble TIEN. Ook is hij zelf als zanger actief in het ensemble QYtet, dat zich vooral richt op oude muziek en traditionele polyfonie.

Het repertoire van Felix strekt zich uit van de vroege renaissance tot hedendaagse composities en van de grote bekende werken – zoals de passies van Bach, de *Mariavespers* van Monteverdi en het *Requiem* van Mozart – tot de minder gangbare stukken. Hij heeft daarbij een grote interesse voor repertoire uit streken zoals Georgië, Armenië en Litouwen.

Naast zijn werk als dirigent schrijft Felix van den Hombergh ook composities voor koor en instrumentale begeleiding. *Then Shall You Truly Dance*, gecomponeerd voor het jubileum van de Amsterdamse Cantorij, ging in 2009 met blazers van het Koninklijk Concertgebouworkest in première. In november voert de Cantorij dit stuk opnieuw uit in een gezamenlijk concert met Felix' andere koren, ter gelegenheid van zijn 50ste verjaardag. Ook gaat dan een nieuwe compositie van Felix in première.

Foto: Marisa Beretta

Kristina Kuprytė

Kristina Kuprytė bespeelt in twee intermezzis tijdens dit concert de 'kanklės', een snaarinstrument uit de citerfamilie dat veel wordt gebruikt in de Litouwse volksmuziek. Door het plukken van de snaren ontstaat een prachtig geluid dat meditatief kan werken.

Kristina heeft een *master's degree* van de gerenommeerde Lithuanian Academy of Music and Theatre in Vilnius. Zij won enkele prestigieuze concoursen en oogstte lof en erkenning zowel in Litouwen als daarbuiten. Als kanklės-specialist speelt Kristina muziek van oosterse en westerse componisten, maar ook standaardwerken uit de Litouwse volksmuziek. Zij gaf solo-optredens in de Baltische staten, Nederland, België, Finland, Italië, Spanje, Engeland, Rusland, Griekenland en de VS.

Amsterdamse Cantorij

De Amsterdamse Cantorij is opgericht in 1959 door de Amsterdamse dirigent en klavecijnist Louis Mol, en stond vervolgens onder leiding van Barend Schuurman en Frank Hameleers. Sinds 2002 is Felix van den Hombergh de dirigent.

Het koor kiest voor een gevarieerd repertoire, waarbij werken uit alle stijlperioden aan bod komen: oude muziek, maar ook romantische en hedendaagse muziek. De Amsterdamse Cantorij streeft ook naar variatie in de producties: a-capella-concerten worden afgewisseld met

grotere producties met medewerking van professionele instrumentalisten en solisten.

De Amsterdamse Cantorij streeft ernaar elk seizoen drie programma's uit te brengen. Na het huidige a-capella-concert volgt in november een optreden met Coro Encanto, Douce Memoire en Projectkoor 023. Door deze koren samen te voegen zijn wij groot genoeg om Stravinsky's *Psalmensymfonie* uit te voeren. Meer details over dat programma vindt u achter in dit boekje.

Foto: Sandra Scedrina

Foto: Rein Steeman

Sopranen

Marijke Beversluis
 Marijke Dams
 Pauline de Die
 Sarie van 't Hof
 Fleur Jurgens
 Agnes van Koert
 Renate Meijer
 Marijke Tros
 Tineke Verheus

Tenoren

Pete Boonstra
 Bram Coops
 Gert van 't Hof
 Edwin Oudemans
 Maarten Vlijmncx

Sjamanentrommel

Eric Bleijs

Alten

Simone Aarendonk
 Adrienne van den Bogaard
 Hilda Houtkoop
 Madelon Kerkhoven
 Geraldine Raap
 Margriet Rienks
 Mischa Spel

Bassen

Rob Beck
 Maarten Boelsma
 Marten Hoogenhout
 Luc Klaphake
 Niek van Noppen
 Rein Steeman
 Bas van Wingerden

PROGRAMMA

In één concert valt nooit een compleet beeld te geven van alle verschillende stijlen en ontwikkelingen in de Baltische staten en Polen. Toch komen we met het programma *Māte Saule* (Moeder Zon) al een beetje in de buurt. We beginnen het concert met twee religieuze stukken en – afgewisseld door een instrumentaal intermezzo – twee Letse composities. Na de pauze duiken we de volksmuziek in, op toon gezet door Litouwse, Poolse en Estlandse componisten. Felix van den Hombergh leidt hieronder elk programma-onderdeel inhoudelijk in.

De religieuze werken komen uit de twee katholieke landen, Litouwen en Polen. Het eerste, *Dum medium silentium* van Vytautas Miškinis, is van recente datum en geschreven in een vlotte *minimal music*-achtige stijl. Het woord *silentium* (stilte) weet Miškinis uit te buiten door een aantal malen de beweging geheel stil te leggen. In de rest van het werk is het juist een drukte van jewelste, en opereren veel ritmische figuren tegelijkertijd. De tekst van het werk, uit het apocriefe Bijbelboek *Wijsheid*, slaat op de dood van de eerstgeborenen in Egypte. Dit was, na de befaamde Egyptische duisternis, de laatste van de tien plagen die Egypte troffen, waardoor de farao uiteindelijk het Joodse volk liet gaan.

Het andere religieuze werk, *Veni creator* van Krzysztof Penderecki, is uit 1987 en nog geschreven onder het communistische regime. In Polen heeft de kerk tijdens deze periode altijd veel invloed gehouden, dus het is niet verwonderlijk dat Penderecki vele religieuze werken kon schrijven. Penderecki wist door een zeer persoonlijke aanpak, met clusters en scherpe dissonanten, een aangrijpend werk te componeren.

Vytautas Miškinis (*1954)

Dum medium silentium

Dum medium silentium
 tenerent omnia et nox in suo cursu
 medium iter haberet,
 omnipotens sermo tuus, Domine,
 de coelis a regalibus sedibus venit.

Boek Wijsheid, 18, 14-15

Tijdens een diepe stilte

Terwijl een diepe stilte
alles omgaf en de nacht in zijn snelle loop
halverwege was gekomen,
kwam uw alvermogenend woord, Heer,
van zijn koningstroom in de hemel.

Krzysztof Penderecki (*1933)

Veni creator

Veni, creator Spiritus
mentes tuorum visita,
imple superna gratia,
quae tu creasti pectora.

Qui diceris Paraclitus,
donum Dei altissimi,
fons vivus, ignis, caritas
et spiritalis unctio.

Tu septiformis munere,
dextrae Dei tu digitus,
tu rite promissum Patris
sermone ditans guttura.

Accende lumen sensibus,
infunde amorem cordibus,
infirmi nostri corporis,
virtute firmans perpeti.

Hostem repellas longius
pacemque dones protinus;
ductore sic te praevio
vitemus omne noxium.

Per te sciamus da Patrem
noscamus atque Filium,
te utriusque Spiritum
credamus omni tempore.

Deo Patri sit gloria,
et Filio, qui a mortuis
surrexit, ac Paraclito,
in saeculorum saecula.
Amen.

Pinksterhymne

Kom Schepper

*Kom Schepper, Geest, daal tot ons neer,
houd Gij bij ons uw intocht, Heer;
vervul het hart dat U verbeidt,
met hemelse barmhartigheid.*

*Gij zijt de gave Gods, Gij zijt
de grote Trooster in de tijd,
de bron waaruit het leven springt,
het liefdesvuur dat ons doordringt.*

*Gij schenkt uw gaven zeevond,
o hand die God ten zegen houdt,
o taal waarin wij God verstaan,
wij heffen onze lofzang aan.*

*Verlicht ons duistere verstand,
geef dat ons hart van liefde brandt,
en dat ons zwakke lichaam leeft
vanuit de kracht die Gij het geeft.*

*Verlos ons als de vijand woedt,
geef ons de vrede weer voorgoed.
Leid Gij ons voort, opdat geen kwaad,
geen ongeval ons leven schaadt.*

*Doe ons de Vader en de Zoon
aanschouwen in de hoge troon,
o Geest van beiden uitgegaan,
wij bidden U gelovig aan.*

*Aan God de Vader zij de eer
en aan de opgestane Heer
en aan de Geest die troost en leidt
van eeuwigheid tot eeuwigheid.
Amen.*

Kristina Kuprytė speelt een intermezzo op de Litouwse kanklės, een soort citer. Het eerste stuk is *Lietuvos giruže* (Het Litouwse bos) van Alfonsas Mikulkis, gevolgd door een *Prelude* van Jonas Švedas.

We gaan nu verder met twee Letse composities. Als eerste de 'titelsong' van dit programma: *Māte Saule* (Moeder Zon) van Pēteris Vasks. Typisch voor dit werk is dat er geen enkel voorteken (kruis of mol) in voorkomt maar dat het toch in een modern idioom is geschreven. Dit komt door vrije improvisatie op een groep van vier tot zeven tonen. Deze komen in het hele stuk regelmatig voor in de verschillende stemmen. De eenvoud van het tonale materiaal maakt dat de melodieën soms klinken als volksmuziek, maar dat toch niet zijn. Spectaculair is het slot waarin de zon opgaat.

Het tweede Letse werk is van de componiste Maija Einfelde. Zij staat in Letland in hoog aanzien. De compositie *Pie zemes tālās* (Aan de rand van de aarde) gaat over de mythische figuur Prometheus. De goden straffen hem omdat hij de mensen het vuur heeft gegeven. Aan de rand van de aarde wordt hij aan een berg vastgeketend. Prometheus acht zich onschuldig en roept alle machten aan om hem te sparen. Tevergeefs: in het stuk dat wij zingen wordt Prometheus bestookt met natuurgeweld. Nog steeds begrijpt hij niet wat hij heeft misdaan.

Pēteris Vasks (*1946)

Māte Saule

Rūgst rīts kāmiķla maizes abrā.
Pret klonu mātes soļi klauz.
Un klaipi, ķļavu lapām klāti,
uz lizes krāsnij mutē brauc.

Vēl jēri guļ ar zvaigznēm acīs,
vēl dēlu sapņos arkli guļ,
bet Māte Saule baltu sviestu,
kā mūžību uz sliekšņa kuļ.

Laiks ritēja pa saltu rasu;
trīs gadsimtus vai stundas trīs.

Kad modāmies, jau saule gāja
pa ošu gatvi debesis.

Jānis Peters

Moeder Zon

*De morgen rijst als deeg van een brood.
Op de lemen vloer klepperen moeders
stappen en broden, bedekt met esdoorn-
bladeren, schuiven op de schop de mond
van de oven in.*

*De lammetjes slapen nog, met sterren
in hun ogen, de ploegen liggen stil in de
dromen van de zonen, maar Moeder Zon
karnt op de drempel, tijdloos, witte boter.*

*De tijd gaat voort door de kille dauw;
waren het drie eeuwen of drie uren?*

*Toen we ontwaakten, klom de zon al
door de essenbomen naar de hemel.*

Maija Einfeldē (*1939)

Pie zemes tālās

IV

Jau patiešām te piepildās sacītais vārds,
visa zeme līdz pamatu pamatiem dreb.
Dobji pērkona grāvienī draudīgi dārd,
vēji kaukdami pretī cits citam jau trauc,
cīņā ar naidīgiem viesuļiem iet.
Drausmās negaisa likstas man
uzlaidis Zevs,
lai man izbailēs drebētu satrauktā sirds.
Mana māmuļa svētā, tu mirdzošais gaiss,
kas virs zemes gaišumu lej,
skaties, ciešu bez vainas es!

Prometheus geboeid (Aeschylus)

Aan de rand van de aarde

IV

*Nu zijn het geen woorden meer maar
dadē: de aarde beeft, brullend loeit de
echo van het donderend geraas.
Alle winden blazen met stoten
opstandig tegen elkaar in.
Met de zee is ook de lucht in beroering,
zo'n angstaanjagende door Zeus
gezonden orkaan steekt er tegen mij op.
O eerbiedwaardige Moeder, o lucht,
met uw licht dat wij allen delen,
ziet u hoe ik onrecht lijd?*

De stukken na de pauze kunnen worden getypeerd als volksmuziek, maar soms is die term bedrieglijk...

In *Lydint tekančią saulę* van de Litouwse componiste Raimonda Skabeikaitė wordt een aantal volksvertellingen met elkaar gecombineerd. Zoals vaak bevat het verhaal veel verwijzingen naar westerlingen alleen maar naar kunnen gissen, en staat de taal bol van verkleinwoorden. Het werk ademt de magische sfeer van een bos, waarover de zon opgaat.

De drie wiegeliederen – *Trzy kotysanki* – van de Pool Henryk Mikołaj Górecki zijn gebaseerd op volkse teksten, gedeeltelijk ook Pools-Joods. Maar de melodieën zijn geheel van Górecki zelf, al zijn ze volstrekt geloofwaardig als volksmelodieën. Gebruikelijk bij Górecki is de zeer ver-gaande herhaling, die het uiterste vraagt van de stem, omdat hij het vaak combineert met decrescendo en allargando: steeds zachter en steeds langzamer. Als dit geen kind laat inslapen...

Levendiger is de avondbeleving in *Ōhtu ilu* van Pärt Uusberg. Typerend voor veel Estlandse volksmuziek is de beurtzang (*runo*). Daarbij zingt één partij (vaak solistisch) een korte melodie, die door een ander (of door een andere groep) wordt herhaald. Daarbij overlappen enkele noten, zodat er een oneindige melodie ontstaat. Dit zal ook in het laatste werk van het programma nog terugkomen, hoewel niet zo consequent als hier. *Ōhtu ilu* ontstaat vrijwel uit het niets en groeit uit tot een weldadige harmonie, om daarna weer in het niets te verdwijnen.

PAUZE

Raimonda Skabeikaitė (*1991)

Lydint tekančią saulę

Teka teka skaisti saulē,
teka teka skaisti saulē per gireļi.
Šovē sovē kareivēlis.
Šovē sovē kareivēlis in liepelj.
Atsimušē jo balselis,
atsimušē jo balselis pas mergelj.
"Oi mergele, lelijēle,
Oi, mergele lelijēle duok žodelj."
"Aš neduosiu tau žodelio kareivēliui
aš tik duosiu sau žodelj
aš tik duosiu sau žodelj artojēliui."
Lydu laidu saulelē, uz kalnelio,
už aukštojo.

Bij de opgaande zon

*Op, op gaat de heldere zon,
op, op gaat de heldere zon door het bos.
De soldaat schoot, schoot.
De soldaat schoot, schoot in de linde.
Zijn stem weerklonk,
zijn stem weerklonk tot het meisje.
"O meisje, lelietje.
O meisje, lelietje, geef mij je woord."
"Ik geef je mijn woord niet,
ik geef je mijn woord niet, soldaat.
Ik geef mijn woord alleen,
ik geef mijn woord alleen aan de ploeger."
Ik kijk hoe de zon verdwijnt achter de
heuvel, achter de hoogte.*

Henryk Mikołaj Górecki (1933-2010)

Trzy kołysanki (op. 49)

1. Uśnijże mi, uśnij

Uśnijże mi, uśnij
albo mi urośnij.
Pożeniesz mi gęsi
do zielonej sośni.

Kołyśz mi się, kołyśz,
kolebeczko sama.
Bo jak ty mi uśniesz,
ja pójdę do siana.

2. Kołyśzże się kołyśz

Kołyśzże się kołyśz
kolibko lipowa,
niechże cię Pan Jezus
syneczku zachowa.

Kołyśzże się kołyśz,
od ściany do ściany,
uśnijże mi, uśnij
syneczku kochany.

3. Nie piej, kurku, nie piej

Nie piej, kurku, nie piej,
nie budź mi Marysię.
Nocka była krótka,
nie wyspała mi się.

Całą noc nie spała,
całą noc płakała.
Lulajże, Marysiu,
lulaj, moja mała.

Drie wiegeliedjes (op. 49)

1. Slaap maar, slaap maar

Slaap maar, slaap maar,
word maar groot.
Jij zult mijn ganzen meenemen
naar het groene dennenbos.

Wieg het wiegje,
wieg jezelf.
Want als jij in slaap valt
ga ik het hooi binnenhalen.

2. Wieg, wieg

Wieg, wieg,
lindhouten wiegje.
Moge Jezus je beschermen,
mijn lieve zoon.

Wieg, wieg
van muur naar muur.
Slaap maar, slaap maar,
mijn lieve zoon.

3. Niet kraaien, haan, niet kraaien

Niet kraaien, haan, niet kraaien.
Maak Marysia niet wakker.
De nacht was kort,
ze heeft niet genoeg geslapen.

Ze heeft niet de hele nacht geslapen.
Ze heeft de hele nacht gehuild.
Stil maar, Marysia,
stil maar, kleintje.

Pärt Uusberg (*1986)

Õhtu ilu

Juba päivä peidetanne,
kuuvalget varastetanne.
- Kes see peidäb meiltä päivä,
kes see kuuvalget varastab?
- Jumal peidäb meiltä päivä
looja kuuvalget varastab.
- Las tuleb õnnis hommik kätte,
päevä tõus saab metsa pääle.

Mina laulan lauda notkub,
toa taga tamme notkub.
Kaevu ääres kaske notkub,
üle õue õrsi notkub.
Ilu kuulub Hiiumaale,
kuma kuulub Kuramaale,
mõnu kuulub meie maale.
- Las tuleb õnnis hommik kätte,
päevä tõus saab metsa pääle.

Het tweede intermezzo op de kanklès is een arrangement van **Kristina Kuprytė** zelf: *Beauštanti aušrelė* (Dageraad).

We besluiten het concert met *Raua needmine* van Veljo Tormis. Deze Estlandse componist heeft een ongelofelijke hoeveelheid volksmuziek voor koor gearrangeerd, bewerkt en, zoals in dit geval, tot een geheel nieuwe compositie gemaakt. In *Raua needmine* wordt een vloek uitgesproken over ijzer, opdat het zich niet voor verkeerde doeleinden laat gebruiken. De oorspronkelijke tekst komt uit het Finse epos *Kalevala*, een werk dat begin negentiende eeuw ontstond toen oeroude volksvertellingen werden opgetekend. Tormis liet enkele eigentijdse Estlandse dichters de tekst gedeeltelijk actualiseren, met het afschrikwekkende deel over plutonium en uranium als gevolg. Het is een bijzonder werk, dat in de vier decennia sinds het is geschreven alleen maar aan zeggingskracht heeft gewonnen – zeker in deze wereld, waarin misbruik van ijzer aan de orde van de dag is. De solo's worden gezongen door onze koorleden **Edwin Oudemans** en **Rob Beck**. Het stuk wordt door **Eric Bleijs** begeleid op een 'sjamanentrommel', wat bijzonder bijdraagt aan de bezwering.

De schoonheid van de avond

De dag verbergt zich al.
Gestolen is het maanlicht.
- Wie verbergt onze dagen,
wie steelt het maanlicht?
- God verbergt onze dagen,
de Schepper steelt het maanlicht.
- Laten we de zalige ochtend dienen,
later zal het lengen van de dagen het bos
groen kleuren.

Ik zing, de tafel buigt,
eiken achter het huis buigen.
Berken langs de put buigen,
het rek over het erf buigt.
De schoonheid is deel van Hiiumaa,
gloeien zal de Koerse Spit,
genot behoort aan ons land.
- Laten we de zalige ochtend dienen,
later zal het lengen van de dagen het bos
groen kleuren.

Veljo Tormis (*1930)

Raua needmine

Oijoiioijoi jaijaijäijäi jäüjäüjaujau
joujoujoujou jõujõujõüjõü jöijöijeije
jäijäijai joiioijoi

Ohoi sinda, rauda raiska,
rauda raiska, rähkä kurja,
liha sööja, luu pureja,
vere süütuma valaja!
Kust said kurja, kange'eksi,
üleliia ülbe'eksi?

Hurjuh sinda, rauda raiska!
Tean ma sündi sua sõgeda,
arvan algust su õela!

Käisid kolme ilmaneitsit,
taeva tütarta tulista,
lüpsid maale rindasida,
soo pääle piimasida.

Üks see lüpsis musta piima,
sest sai rauda pehme'eda,
teine valgeta valasi,
sellest tehtud on teraksed,
kolmas see veripunasta,
sellest malmi ilma tulnud.

Ohoi sinda, rauda raiska,
rauda raiska, rähkä kurja,
Ei sa siis veel suuri olnud,
ei veel suuri, ei veel uhke,
kui sind soossa solgutedi,
vedelassa väntsuteldi.

Hurjuh sinda, rauda raiska!
Tean ma sündi sua sõgeda,
arvan algust su õela!

Vloek op ijzer

(Imitatie van een mondharp)

*Ohoi vervloekt, boosaardig ijzer!
Ohoi boosaardig, vervloekt ijzer!
Vlees verterend, botten verslindend,
bloed verspillend, deugd vernietigend!
Waarvandaan komt je wrede gewiektheid,
je zo aanmatigende hoogmoed?*

*Foei, boosaardig ijzer!
Je oorsprong riekt naar kwaadaardigheid.
Je bent verrezen uit verdorvenheid.*

*Van boven de aarde verschenen
vurige maagden aan de hemel,
zwaar met melk beladen,
melk morsend over het moeras.*

*Zwart, de vloeistof van één meisje,
wordend tot geleidend ijzer.
Witte melk vloeiend uit de tweede,
gehard staal ontstaat hieruit.
Uit de derde kwam een vuurrode vloeistof,
die vervloekt, roestig erts schiep.*

*Ohoi vervloekt, boosaardig ijzer!
Ohoi boosaardig, vervloekt ijzer!
Toen was je niet zo zelfgenoegzaam,
niet zo machtig, niet zo hooghartig,
toen je sluimerde in het moeras,
toen je leed in de blubber.*

*Foei, boosaardig ijzer!
Je oorsprong riekt naar kwaadaardigheid.
Je bent verrezen uit verdorvenheid.*

Susi jooksis sooda mööda,
karu kõmberdas rabassa,
soo tõusis soe jalusta,
raba karu käpa alta.
Kasvid raudased orased,
soe jalgade jälile,
karu käppade kohale.

Ohoi rauda, laukalapsi,
rabarooste, pehme piima!
Kes su küll vihalle käskis,
kes pani pahalle tööle?

Surma sõitis sooda mööda,
taudi talveteeda mööda,
leidis soost terakse taime,
raua rooste lauka'alta.
uu-üü-ii-ee-ää-aa ohoo...

Nii kõneles suuri surma,
taudi tappaja tähendas:
mäe alla männikussa,
põllulla küla päralla,
talu aitade tagana:
siin saab surma sepipada,

siia ahju ma asetan,
siia tõstan lõõtsad laiad,
hakkan rauda keetamaie,
raua roostet lõõtsumaie,
rauda tampima tigidaks.

Rauda, vaene mees, värises,
jo värises, jo võbises,
kuulis kui tule nimedä,
tule kurja kutsumista.

Ohoi sinda, rauda raiska!
Ei sa siis veel suuri olnud,
ei veel suuri, ei veel uhke,
kui sa ääsilla ägasid,
vingusid vasara alla.

*Toen kwam een wolf aangerend,
een beer hierheen gedwaald.
Voetsporen in het moeras,
sporen uit het moeras,
die ijzeren zaailingen deden ontspruiten,
in de schaduwen van de wolvensporen, in
de afdrukken van de berensporen.*

*Ohoi, ellendig kind van het moeras,
geboren uit roest en melk van meisjes!
Vertel me wie je zo boos heeft gemaakt.
Wie heeft je aangezet tot kwaad?*

*De dood kwam nader door het moeras,
de pest langs de winterige paden,
tot ze de ijzeren zaailingen vonden die in
het diepgelegen moeras rusten.
uu-üü-ii-ee-ää-aa ohoo...*

*Toen begon de grote dood te zeggen,
de moordende pest begon te scanderen,
in een pijnboombos op een heuvel,
in een veld achter het dorp,
ver voorbij de landerijen:
Hier zal het noodlottige smeden
plaatsvinden!
Hier zal ik een oven maken,
machtige blaasbalgen verankeren.
Hier zal ik het ijzer laten koken,
het roestige erts vlam doen vatten!
Hamer het ijzer vol razernij!*

*Ijzer knerste en ijzer trilde,
knerste en trilde, schudde en trilde,
toen hij de roep om vuur hoorde,
de boze oproep van het ijzer hoorde.*

*Ohoi vervloekt, boosaardig ijzer!
Toen was je niet zo zelfgenoegzaam,
niet zo machtig, niet zo hooghartig,
kreunend in het loeiende fornuis,
snerpend tussen hamer en aambeeld.*

Taat see ahjulda ärises,
halliparda vommi päälta:
aa-oo-öö-ää-ee-ii

Rauda rasvana venikse,
ila kombel valgunekse,
veerdes alla ääsi'ilta,
voolates valutulesta.

Veel sa rauda pehmekene,
miska sind karastatakse,
terakseksi tehtanekse ?

Toodi ussilta ilada,
musta maolta mürgikesta.
Ei see raud kuri olekski
ilma usside ilata,
mao musta mürkideata.
Taat see ahjulda ärises,
hällipardi vommi päälta
aa-oo-uu-öö-ee-ää-öö-üü-ii-ee-aa-oo-uu

Varja nüüd vägeva Looja,
kaitse kaunike Jumala, ...

Uued ajad. Uued jumalad.
Kahurid, lennukid,
tankid, kuulipildujad.

... et ei kaoks see mee koguni,
hoopistükkis ema lapsi.

Uus raud ja teras,
uhiuued targad,
täpsed, vägevad tapjad,
automaatsete sihtimiseadmetega
tuumalaengut kandvad, törjerehvadele
kättesaamatud raketid.

*De oude man bij de oven dreunde,
de grijze baard kreunde van bij het vuur:
aa-oo-öö-ää-ee-ii*

*IJzer wordt uitgerekt als talg,
druipt neer als kwijl en spuug,
vloeit uit het loeiende fornuis,
druipt uit het verzengende vuur.*

*Toch moet het ijzer, zacht en buigbaar,
hardgemaakt worden, het moet gehard
worden, veranderen in brutaal staal.*

*"Haal het kwijl van een serpent!
Breng het gif van een adder.
IJzer bergt geen kwaad in zich,
als het geen slangenkwijl had,
als het geen addergif (in zich) had."
Dat brulde de oude man op de oven,
kreunde de grijsaard uit het fornuis.
aa-oo-uu-öö-ee-ää-öö-üü-ii-ee-aa-oo-uu*

*"Berg ons, hoogste Schepper!
Biedt ons veiligheid, machtige God...*

*De veranderende tijden, moderne
goden: kanonnen, vliegtuigen, tanks,
bewapende oorlogsvoering, kanonnen,
tanks, vliegtuigen.*

*... opdat de mensheid niet vergaat,
toekomstige kinderen beschermd zullen
zijn.*

*Nieuw staal en ijzer,
getransformeerd in precieze
kwaadaardige, machtige moordenaars,
bewapend met automatische geleide
wapens, bewapend met kernkoppen
waardeloos tegen alle verdediging.*

Looja loodusta elusta,
Jumala alustatusta.

Noad, odad, kirved,
taprid, saablid,
lingud, tomahawkid, bumerangid,
ammud, nooled, kivid, kaikad,
küuned, hambad, liiv ja sool,
tuhk ja tõrv, napalm ja süsi.

Uus ja kõige kaasaegsem tehnika,
elektroonika viimane sõna,
valmis liikuma igasse punkti,
kõrvalekaldumatult sihti tabama,
peatama, rivist välja lööma,
hävitama,
võitlusvõimetuks tegema,
haavama, teadmata kaotama,
tapma raua, terase,
kroomi, titaani, uraani, plutooniumi
ja paljude teiste elementidega.

Ohoi sinda, rauda kurja,
mõõka sõja sünnitaja,
rauda rähka, kulda kilpi,
sina teras, nurja tõugu!

Hurjuh sinda, rauda raiska,
Oleme ühesta soosta,
ühest seemnest me sginud,
sina maasta, mina maasta,
musta mulda me mõlemad,
ühe maa pääl me elame,
ühe maa sees kokku saame,
maad meil küllalt siis mõlemal.

*Tegen vernietiging, tegen uitroeiing,
altijd deel van Gods schepping."*

*Messen, speren, bijlen,
hellebaarden, sabels,
slingers, tomahawks, boemerangs,
pijl en boog, stenen en knuppels,
klauwen en tanden, zand en zout,
stof en teer, napalm en kolen.*

*Innovaties, ver-reikend, technisch,
elektronisch, uliem...
klaar om alle kanten uit te vliegen,
blijven op koers, treffen met kracht doel.
Vernietigen,
schakelen uit,
wissen uit, maken hopeloos
machteloos,
moordend, met staal en ijzer!
Chroom, titanium, uranium, plutonium
en hordes elementen.*

*Ohoi, vervloekt, boosaardig ijzer!
Zwaard, moeder van alle oorlog!
Gouden wachter van het moeraserts,
staal, ten diepst verwant aan kwaad.*

*Schande over jou, kwaadaardig ijzer!
Jij en ik zijn uit hetzelfde zaad.
Wij zijn ontsproten aan dezelfde aarde.
Wij komen uit dezelfde goede aarde.
Jij en ik, wij delen deze planeet,
bestemd om de aarde samen te delen.
Aarde die ons allen zal redden,
aarde, genoeg voor allen, voor altijd.*

VOLGENDE CONCERTEN

Op 12 en 13 november vieren we met alle koren van dirigent Felix van den Hombergh diens 50ste verjaardag in het programma *Felix50! Douce Memoire, Coro Encanto*, Projectkoor 023 en de Amsterdamse Cantorij zingen werken die Felix voor deze koren heeft gecomponeerd. Ook brengen we samen het 17-stemmige *Magnificat* van Giovanni Gabrieli en de *Psalmensymfonie* van Igor Stravinsky, een werk voor groot koor dat Felix bovenaan zijn verlanglijstje heeft staan.

Na het succes van de geënceneerde *Johannes-Passion*, eerder dit jaar, gaat de Cantorij in 2017 wederom een samenwerking aan met de IJ-Salon. Dit maal voeren we Bachs *Mattheus* uit!

Niet lang daarna, in april, zingt de Cantorij *Lagime di San Pietro* van Orlando di Lasso.

TOT ZIENS

Comité van aanbeveling van de Amsterdamse Cantorij

- Ton Koopman
- Lucia Meeuwssen
- Hans van den Boom
- Wim Straesser
- Sjoerd van den Berg

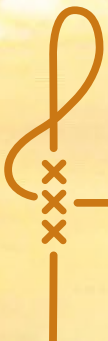
Donateur worden

Vindt u de Amsterdamse Cantorij een waardevol koor? Uw steun is welkom!

Voor € 40 (de basisdonatie) krijgt u:

- Regelmatig informatie over onze concerten
- Gereserveerde, goede plaatsen bij de concerten
- Toegangskaarten tegen gereduceerd tarief

www.amsterdamsecantorij.nl

AMSTERDAMSE

CANTORIJ